

ИКОНОМИЧЕСКАТА СВОБОДА ПО СВЕТА СЕ ЗАПАЗВА СТАБИЛНА

Нивото на икономическа свобода по света не се е променило значително от миналата година, като явен напредък се наблюдава само в два от петте района, изследвани в 14-ото издание на **Индекс на икономическата свобода**, оповестен от Фондация Херитидж и „Уолстрийт Джърнъл“.

157-те държави, класирани в **Индекс на икономическа свобода 2008** (с данни от 2006 г.), имат общ резултат от 60.3 точки (100 т. е най-високата степен на свобода). Световната икономическа свобода се повишава с 2,6 точки в сравнение с първия Индекс от 1995 г.

„Прогресът предстои, но по-бавно, отколкото някои се надяват“, казват авторите на Индекса.

Хонг Конг и **Сингапур** оглавяват първите две места за 14-а поредна година. Азиатско-Тихоокеанският район може да се похвали с четири икономики в топ 10 - **Австралия** на 4-о и **Нова Зеландия** на 6-о място.

Българската икономика е 62.9% „свободна“ според Индекса на икономическа свобода 2008, което я поставя на **59-о място** в изследваната световна съвкупност. Резултатът на страната е с 0.9% по-висок в сравнение с 2005 г. главно заради подобряване на свободата на търговията. България е на 28-о място от 41 страни в Европа с резултат малко над средния за света.

Преди България в класацията са Армения (28-о място), Ямайка (45-о място), Коста Рика (49-о място) и Албания (56-о място). След нас са Гърция (80-о място), Полша (83-о място) и Хърватска (113-о място).

● **Българската икономика става все по-свободна, но е изправена пред сериозни предизвикателства - недобре функциониращата съдебна система, неефективната бюрокрация и корупцията**

Тази година Индексът цели да е най-прецизният измерител на икономическата свобода, публикуван някога. От миналата година авторите преустройват методологията за подреждане на държавите. „Методологията е проверена от академичен съвет и отразява детайлите в икономическата политика на страните“, пишат те.

Според **Индекс 2008** само седем от 157-те страни са с резултат над

80 точки, което ги прави „свободни“ икономики. 23 са държавите с резултат от 70 до 79,9 точки и се характеризират като „по-скоро свободни“ икономики. Страните в категория „средно свободни“ са 51 (от 60 до 69,9 т.), а „по-скоро несвободни“ са 52 икономики (от 50 до 59,9 т.). Останалите 24 държави - вече над 20 години - са икономически „несвободни“ с резултат под 50 точки.

Индексът на икономическа свобода се изчислява по 10 категории: свобода на труда, свобода на бизнеса, свобода на търговията, фискална свобода, свобода от правителството, парична свобода, инвестиционна свобода, финансова свобода, права на собственост и свобода от корупция. Средноаритметичният сбор на точките в тези категории образува общия резултат.

ДЕСЕТТЕ СВОБОДИ ЗА БЪЛГАРИЯ В ИНДЕКС 2008

СВОБОДА НА БИЗНЕСА - 67.5%

Започването и прекратяването на бизнес са относително добре уредени от регулативните мерки в България. Започването на бизнес отнема средно 32 дни в сравнение със средното равнище в света, което е 43 дни. Получаването на разрешително за извършване на бизнес е на половина от средните за света 234 дни. Тълкуването и прилагането на регулаторните режими е относително произволно. Прекратяването на бизнеса е сравнително лесно.

СВОБОДА НА ТЪРГОВИЯТА - 86%

Политиката по отношение на търговията в България е подобна на тази в другите страни членки на ЕС. Общите средни тарифи са 2%. Нетарифните бариери включват субсидии за земеделските и промишлените продукти, рестрикции по отношение на някои стоки и услуги, различни стандарти и регулации и ненужна администрация. Защитата на правото на интелектуална собственост също е проблемно. Заради тези фактори са извадени 10% от точките за свобода на търговията в България.

ФИСКАЛНА СВОБОДА - 82.7%

България има относително ниски данъци. Най-високата ставка през 2006 г. на подоходния данък е 24% (10% плосък данък от януари 2008 г.), а корпоративният данък е намален от 15 на 10% от януари 2007 г. Останалите данъци, включени в измерванията на данъчната свобода, са ДДС, пътен данък и данък върху превозните средства. През годината общите постъпления от данъци представляват 32.4% от БВП. (Забележка: в изчисляването на данъчната свобода не се включват социалните осигуровки, ИГП).

СВОБОДА ОТ ПРАВИТЕЛСТВОТО - 56%

Общите правителствени разходи, включително потребление и парични трансфери, са високи в България - 38.3% от БВП. Около 60% от държавните предприятия са продадени до ноември 2006 година.

ПАРИЧНА СВОБОДА - 73.7%

Инфлацията е висока, средно 6.6% между 2004 и 2006 г. Относително нестабилните цени обясняват повечето точки за парична свобода. Приватизацията на държавни предприятия прогресира и пазарът определя почти всички цени, но регулациите на правителството въздействат на цените на електричеството, водата, природния газ и фармацевтичните продукти. Като

участник в Общата селскостопанска политика на ЕС правителството субсидира земеделската продукция, изкривявайки цените на земеделските продукти, за което са отнети 10% от резултата за парична свобода.

ИНВЕСТИЦИОННА СВОБОДА - 60%

Законодателството в България предвижда еднакво отношение към местните и чуждестранните инвеститори. Правителството изисква получаване на одобрение за придобиване на мажоритарна собственост в някои сектори. Правителствената бюрокрация, честите промени в законовата рамка и корупцията възпрепятстват чуждестранните инвестиции. Разрешена е чуждестранната собственост върху земята, ако собствениците са от държави членки на Европейския съюз или от държави, с които има международен договор, който разрешава подобни сделки.

ФИНАНСОВА СВОБОДА - 60%

Банковият сектор преобладава във финансовата система на България. След въвеждането на валутния борд през 1997 г. и засиления надзор и по-строгите икономически правила в банковия сектор банките съсредоточиха своята дейност върху стабилните банкови практики и преодоляха кризата от 1996 г. Има повече от 30 банки, като почти една трета от активите са съсредоточени в трите най-големи банки. Чуждестранните банки държат 72% от местния кредитен пазар. Застрахователният пазар е изцяло частен след продажбата на две държавни дружества и бързо се разраства след приемането на Кодекса за застраховането през 1997 година. Пазарът на акции е малък, но в резултат на новите финансови инструменти и модернизирания пазарната капитализация се удвоява през 2005 г. и процъфтява през 2006 г. Нужни са повече прозрачност и усъвършенстване на нормативната база, за да се осигури растеж в тази област.

ПРАВА НА СОБСТВЕНОСТ - 30%

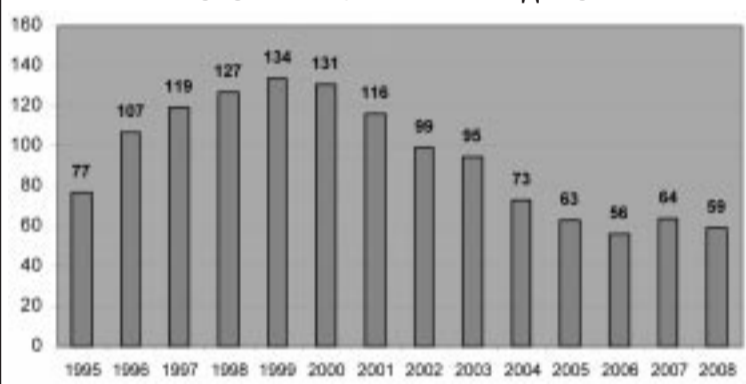
Българската юридическа система не е ефективна по отношение на разрешаването на търговски спорове, регистриране на бизнес и прилагане на съдебните решения. Конституцията на България предвижда независимост на съдебната система, но неефективното върховенство на закона намалява доверието на инвеститора в способността на съдилищата да прилагат договорите, правото на собственост, правата на акционерите и правата върху интелектуалната собственост.

СВОБОДА ОТ КОРУПЦИЯ - 40%

Корупцията се разглежда като значителна. От 163 държави България заема 57-о място в Индекса за корупция на "Прозрачност без граници" за 2006 година. В страната все още има примери за организирана престъпност и високи нива на корупция в правителствения сектор и в съдебната система.

СВОБОДА НА ТРУДА - 73.2%

МЯСТО НА БЪЛГАРИЯ В ИНДЕКСА

Резултатите за

България в шест от категориите, измерващи свободата, са високи, а в две - под средните. Най-високи стойности отбелязват свободата на търговията, фискалната свобода, инвестиционната свобода и финансовата свобода. Сравнително ниският корпоративен данък в размер на 15% през 2006 г. се компенсира от високия подоходен данък с максимална ставка от 24%. Получаването на разрешително, започването и прекратяването на бизнес са относително ефикасни, което създава сравнително гъвкава бизнес среда.

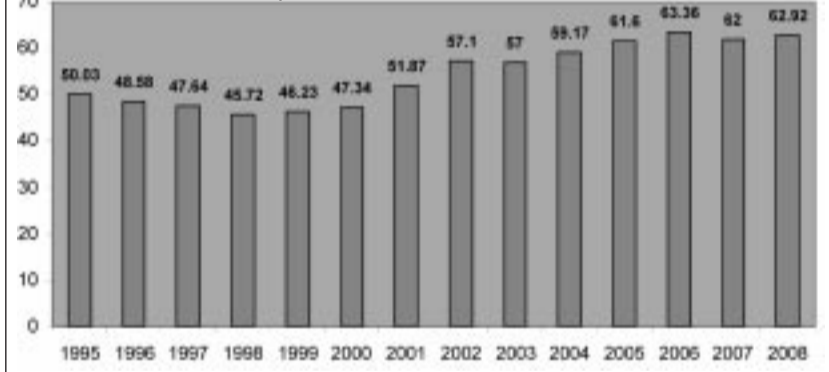
Въпреки това е необходимо България да реформира нефункциониращата си съдебна система. Свободата на инвестициите, правото на собственост и корупцията са проблеми, а неефективната бюрокрация обезсилва и други области на икономическата свобода. Общите правителствени разходи са по-големи в сравнение с другите страни и спират активността на частния сектор.

Европа има три страни в челната

десетка: **Великобритания, Ирландия** и **Швейцария**. Америка се представя по същия начин със **САЩ** на 5-о, **Канада** на 7-о и **Чили** на 8-о място.

Египет печели наградата за най-напреднала държава. През 2007 г. страната има 55,1 точки и е на 106-о място, но чрез подобряване на бизнес средата и осъществяване на данъчни реформи се изкачва до 85-о място с резултат от 59,2 точки. **Гвиана** отбелязва най-голямото падане в класацията. Заради високите правителствени разходи и корупцията резултатът на страната пада с 5 точки и я нарежда на 136-то място в сравнение със 118-о през 2007 година.

ОБЩ РЕЗУЛТАТ НА БЪЛГАРИЯ

По материали на Института за пазарна икономика

**БЪЛГАРСКИ
ИМОТИ**
ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ КОМПАНИИ

MEMBER OF
VIENNA
INSURANCE GROUP

1408 София
ул. Балша бл. № 8

тел. 02/ 915 8787
факс 02/ 915 8798

e-mail: office@bulgarskiimoti.bg
http://www.bulgarskiimoti.bg